

vzarubezhnoy-i-otechestvennoy-pedagogike

9. Крутій К. Едьютейнмент: навчання як розвага. *Дошкільне виховання*. 2017. № 1. URL: <http://ukrdeti.com/edyutejnmnt-navchannya-yak-rozvaga/>

10. Пасічник М. В., Гаркович О. Л., Ющишина Г. М. Методика навчання хімії: навч. пос. Миколаїв, 2018. 417 с.

Куленко О. А., Поцяпун В. В.

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ ДО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ

Анотація. У статті наведено модель підготовки майбутніх учителів хімії до організації дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти.

Ключові слова: готовність, готовність до професійної діяльності, підготовка майбутніх учителів хімії, модель підготовки, дистанційне навчання, інформаційно-комунікаційні технології.

Педагогічна освіта є безперервним процесом і невід’ємною складовою фахової підготовки майбутніх учителів, яка покликана в сучасних умовах вирішувати комплекс завдань, спрямованих на задоволення інтересів громадян у постійному підвищенні професійного рівня відповідно до кон’юнктури ринку праці, соціального захисту, забезпечення потреб суспільства і держави у висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівцях. Сучасний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій сприяє успішному упровадженню дистанційної підготовки майбутнього вчителя до викладання хімії в закладах загальної середньої освіти.

У даний час більшість школярів та вчителів – активні користувачі мережі Інтернет, котрим необхідні основи медіа-освіти, в тому числі формування навиків досвіду спілкування та використання інформації. Водночас, у сучасних умовах, суспільство не повністю влаштовує наявний рівень готовності майбутніх учителів хімії до окремих аспектів професійної діяльності, зокрема до дистанційного навчання в загальноосвітніх закладах, що передбачає забезпечення якісної підготовки учнів, формування в них готовності до свідомого професійного самовизначення та самовдосконалення впродовж усього життя. У контексті навчання готовність учителя зумовлюється низкою чинників, зокрема, наявністю загальноосвітніх закладів традиційного та інноваційного типу, новими соціальними умовами та відповідними їм соціальними замовленнями щодо підготовки фахівців.

Питання кадрового забезпечення старшої школи як однієї із найважливіших умов її функціонування розглянуто в працях В. Блінова, С. Вольянської, В. Дивака, Н. Десятниченко, І. Жерносека, Є. Соф’янца, Л. Таруніної, І. Чечеля та інших. Дослідження І. Ареф’єва, М. Гриньової, Г. Кузнецової, С. Стрижак, В. Фрицюк, Н. Шиян присвячені підготовці майбутніх спеціалістів в умовах вищої школи [1, 2, 3, 4]. Отже, професійна

підготовка майбутніх учителів хімії має досить високий потенціал для упровадження в освітній процес школярів елементів дистанційного навчання. На сьогодні в літературі описані численні моделі професійної підготовки майбутніх учителів, але відсутні моделі саме підготовки учителів хімії до дистанційного навчання.

Тому **метою** нашої статті є теоретичне обґрунтування моделі професійної підготовки майбутніх учителів хімії до дистанційного навчання школярів у закладі загальної середньої освіти.

М.І. Дьяченко та Л.А. Кандилович визначають «готовність» як вибірку, прогнозовану активність особистості на етапі її підготовки до діяльності; така активність виникає як результат визначення професійної мети на основі усвідомлених потреб і мотивів [4]. Отже, в межах цього теоретичного підходу мають значення план, установки, моделі майбутньої професійної діяльності, які забезпечують реалізацію і якість дистанційного навчання в загальноосвітньому навчальному закладі. У такому разі формування готовності визначається нами як процес вироблення студентом моделі майбутньої професійної діяльності залежно від отриманих у ході професійної підготовки знань, умінь, навичок та сформованого рівня компетентності.

Готовність як науково-педагогічна категорія, в процесуальному контексті передбачає вивчення проблеми її формування. На думку науковців, готовність до певного виду діяльності можна виховати, сформувавши або розвинути (Л.В. Кондрашова, В.Т. Дорохіна, І.С. Равикович, С.М. Коріщенко, А.Ф. Ліненко, Є.С. Шевчук); на нашу думку, ці дії стосовно феномена готовності є відносно тотожними, якщо йдеться про професійну підготовку вчителя. Ми визначаємо формування готовності майбутнього вчителя хімії до дистанційного навчання учнів як стійкий і послідовний процес розвитку компонентів професійної готовності з урахуванням специфіки майбутньої професійної діяльності під час професійної підготовки в умовах безперервної освіти.

Ми виділяємо головні вимоги до організації дистанційного навчання в новій українській школі: 1) цільовий компонент: розвиток високого рівня освітніх потреб учнів з метою їх професійного самовизначення; 2) змістовний компонент: створення цілісного освітнього середовища школи за допомогою профільного навчання; 3) організаційний компонент: організація моніторингу якості освіти на основі успішного застосування дистанційного навчання. Згідно з нормативно-правовими засадами впровадження дистанційного навчання, ми окреслюємо його як систему організації загальної середньої освіти, за якої навчання відбувається за різними рівнями програмами з переважанням змістового навантаження певних навчальних предметів.

Готовність учителя до дистанційного навчання школярів трактуємо як складну, динамічну якість особистості педагога, яка характеризується певним рівнем сформованості і функціонуванням в єдності мотиваційно-вольового, когнітивно-методичного, операційно-технологічного, комунікативно-організаційного, оцінно-рефлексивного компонентів, що визначає рівень підготовленості вчителя до здійснення профільного навчання [3, 4]. А готовність

учителя до дистанційного навчання хімії розуміємо як інтеграцію психолого-педагогічного забезпечення вимог до видів профільної діяльності, які забезпечують реалізацію і якість профільного навчання в загальноосвітньому навчальному закладі. Готовність учителя до дистанційного навчання хімії в загальноосвітніх закладах розуміємо як інтегроване поняття, що передбачає єдність психологічного, загальнопедагогічного, методичного, спеціального (предметного) забезпечення вимог до тих видів його професійної діяльності, котрі забезпечують реалізацію і якість профільного навчання в загальноосвітніх закладах. Умови, за яких учителя можна вважати підготовленим до професійної діяльності в контексті дистанційного навчання: сучасні та системні знання з хімії, уміння поставити операційну та діагностично визначену мету заняття, уміння планувати свою педагогічно-дослідну роботу, забезпечення викладання навчального матеріалу наочною, використання ефективних методів та організаційних форм навчання з урахуванням психофізіологічних особливостей школярів, забезпечення мотиваційної навчальної діяльності [3, 4].

Особливості підготовки майбутнього вчителя до дистанційного навчання безпосередньо залежать від змісту й специфіки навчальної дисципліни. Тому з сутності дистанційного навчання хімії випливають цілі та умови підготовки майбутнього фахівця. Проектуючи модель професійної підготовки вчителів до дистанційного навчання учнів, ми виходили з того, що функціонування і розвиток сучасних освітніх систем, до складу яких входить і система підвищення кваліфікації, доцільно розглядати на основі сучасних наукових підходів і принципів теорії цілісного педагогічного процесу. Теоретичне моделювання процесу підготовки майбутніх учителів має бути організованим на основі системного (В.П. Беспалько), діяльнісного (З.І. Равнін), кібернетичного і психологічного (Л. Белова) підходів [4].

За основу побудови професійної підготовки майбутніх учителів ми взяли навчальну діяльність з трьох компонентів: орієнтовно-мотиваційного (лекція), операційно-виконавчий (семінар-практикум), рефлексивно-оцінний (конференція-практикум), що складають систему послідовних та взаємозв'язаних організаційних форм підготовки педагогів у цілому. Методи навчання – пояснювально-ілюстративний, проблемний, модельний та їхні різновиди [3]. Одиницею підготовки є модуль, то його структура повинна мати наступні елементи: актуалізація, вивчення інформації (лекція), засвоєння та присвоєння інформації (семінар-практикум), узагальнююче повторення (конференція-практикум – виконує підсумкову рефлексивну функцію, яка забезпечує виокремлення і закріплення нових способів навчальної діяльності, оволодіння способами самоконтролю і корекції), підбиття підсумків [1]. Діючі моделі дистанційної освіти відзначаються великою різноманітністю в залежності від цілого ряду факторів, а запровадження професійної підготовки майбутніх учителів хімії до дистанційного навчання ми вбачаємо як інноваційний процес. В організації навчання враховано територіальне розташування району, віддаленість шкіл у районі, досвід методичної роботи в районному методичному кабінеті, доступність до шкільних ресурсів, чітку координацію дій суб'єктів, неперервність зв'язку з тьютором.

Експериментально доведено, що підготовка вчителів хімії до дистанційного навчання школярів у системі підвищення кваліфікації може здійснюватися за запропонованою моделлю на основі курсового навчання з науково-методичним й організаційно-педагогічним супроводом міжкурсого періоду в їх взаємозв'язку та взаємодоповненні як цілісний педагогічний процес. Ефективність професійно-педагогічної підготовки вчителя загальноосвітньої школи визначає практична спрямованість курсового навчання, орієнтація на підвищення науково-методологічної, предметно-методичної та психолого-педагогічної компетентностей вчителя, засвоєння нових технологій організації педагогічної взаємодії, оперативне застосування здобутих знань та вмій у практичній діяльності [4].

Таким чином, процес формування готовності майбутнього вчителя хімії до професійної діяльності детермінується, з одного боку, загальними засадами професійної підготовки вчителя для сучасної системи освіти, з іншого – специфікою дистанційного навчання як особливого освітнього середовища, яке висуває до професійної підготовки вчителя окремі умови, виражені в структурі готовності до професійної діяльності; головними категоріями проблеми дослідження готовності майбутнього вчителя до діяльності в умовах дистанційного навчання нами визначено: «готовність», «готовність до професійної діяльності», «дистанційне навчання».

Висновки. Таким чином, ми вважаємо, що створена модель професійної підготовки вчителів хімії в системі педагогічної освіти є ефективним заходом підвищення компетентності майбутніх педагогів як кінцевого результату педагогічної діяльності всіх учасників освіти в цілому.

Література

1. Вашенко Л.М. Система управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: автореф. дис. докт. пед. наук. Київ. 2006. 45 с.
2. Пайкуш М.А. Підготовка майбутнього вчителя до профільного навчання фізики в загальноосвітніх закладах: автореф. дис. канд. пед. наук. Вінниця, 2007. 20 с.
3. Сотніченко І.І. Підготовка вчителів природничих дисциплін до профільного навчання старшокласників у системі підвищення кваліфікації. Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» АПН України, Київ, 2009.
4. Юзбашева Г.С., Гудирева Г.С. Дистанційне навчання у післядипломній освіті: навчально-методичний посібник

Кулько Л.О.

Науковий керівник – д-р пед. наук, професор Шиян Н. І.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ В РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ХІМІЇ